

GEKLEURD

► Bruno Vanden Broecke is de para die wel moet spreken over de mislukte missie in Somalië.
© THOMAS DHANENS

waaraan ook de Belgen deelnamen. Slide na slide van zijn powerpointpresentatie flitst voorbij: waar Somalië ligt, wat precies de rol van de Belgen was, welke wapens de para's meekregen. Alvast geen pa-ci-fist, deze Staelens. Gestaald lichaam, harde blik, cynische humor en recht(s) in de leer: 'Een fatsoenlijk land heeft een fatsoenlijk leger nodig.' Zijn hele lichaamstaal vraagt een onverwerkte woede, die zich voedt aan miskenning. Erger nog dan wat hij tijdens zijn dienst in Somalië meemaakte, dreigt voor hem 25 jaar later het onrecht van de vergetelheid. Hij moet wel spreken.

Na het internationaal bejubelde *Missie* (2006) komen Van Reybrouck-Ruëll-Vanden Broecke opnieuw met het verhaal van een kleine mens die vermalen wordt in een geopolitieke machine, dit keer die van de oorlogvoering.

Geen excuus komt de para over de lippen, maar naarmate hij in zijn eigen verhaal glijdt, kijk je door zijn ogen mee naar zijn morele aftakeling

En opnieuw slaagt het trio erin om het kwaad niet te vergoelijken maar invoelbaar te maken. Geen verontschuldiging komt de para over de lippen, maar naarmate hij zich jessaan in zijn eigen verhaal glijdt – voordracht wordt vertelling wordt verbeelding – kijk je door zijn eigen ogen mee naar zijn morele aftakeling.

Hoe de para's mentaal 'effen getrokken' worden tijdens hun opleiding, hoe slecht ze voorbereid zijn op concrete oorlog, hoe ter plaatse vijandigheid en onbegrip heersen en aan het thuisfront al evenzeer. Hoe dat alles hen langzaam afpelt, als ajuinen, en ze laagje per laagje hun morele kompas verliezen. Die evolutie spiegelt zich ook in de scenografie (prachtig werk van Leo de Nijs en Johan Vonk), waar de achterwand doek per doek verdwijnt en het licht luwt, tot het op het dieptepunt van de mentale hel helemaal donker wordt.

In realiteit een flop

Oorlog is mensenwerk. Ondanks alle vastgelegde protocollen draait de machine ter plaatse op adrenaline en emotie; wat vooraf juist en recht leek, komt achteraf gezien krom te liggen, zoals de vloer van houten latjes die onder de voeten van Vanden Broecke wordt weggeblazen.

Goede bedoelingen hebben soms rampzalige gevolgen. De grootste na-oorlogse vredesmissie waaraan de Belgen deelnamen werd ook in realiteit een flop: Somalië is vandaag een *failed state*. Tot de slachtoffers behoren ook de daders, die vaak hun psychische gezondheid en gezin verliezen. We kunnen voor hen niets meer doen dan luisteren, en ons oordeel uitstellen.

Oorlog is mensenwerk

'Para' is een waardige opvolger voor 'Missie'

●●●●●
PARA
nog tot 14/12
in KVS_Bot
kvs.be

In *Para* is Bruno Vanden Broecke een verbitterde ex-militair die zijn verhaal doet. De tekst van David Van Reybrouck en de regie van Raven Ruëll pellen de mens af tot een gewelddadig wezen dat alleen overleeft door de vernedering van zijn medemens. Hoe komt het zo ver?

Pa-ci-fi-ce-ten. Hij krijgt het niet uit zijn bek zonder sarcastische nadruk op elke lettergreep. Sergeant Staelens Nico komt de scène opgebend en steekt zakelijk van wal. Hij heeft een lezing voorbereid over de VN-vredesmissie van 1993,

moment was Brando 48 jaar, Schneider nog maar 19.

"Ik ben op een bepaalde manier vreselijk geweest tegen Maria, want ik heb haar nooit gezegd wat er ging gebeuren. Ik wilde een pure reactie van haar als een meisje, niet als een actrice", zegt Bertolucci. "Ik wilde dat ze reageerde, maar ze voelde zich vernederd. Ze begon zelfs 'nee' te schreeuwen. Volgens mij heeft ze mij en Marlon daardoor gehaat."

Het interview met de Italiaanse regisseur, uit het Nederlandse draaitprogramma *College Tour*, dateert van 2013. Een versie met Italiaanse ondertitels was onlangs opgedoken op YouTube.

Aanranding in de film én in het echt

Er is ophef ontstaan nadat een oud interview met *Last Tango in Paris*-regisseur Bernardo Bertolucci is opgedoken. De regisseur zegt daarin dat de beruchte 'boterscène' in zijn film zonder toestemming was van actrice Maria Schneider.

In *Last Tango in Paris* wordt Schneiders personage verkracht door Paul, gespeeld door acteur Marlon Brando. Hij gebruikt daarvoor boter als glijmiddel. In het interview vertelt Bertolucci dat hij de ochtend van de opnames samen met Brando op dat idee was gekomen. Op dat

► De bewuste 'boterscène'.
© RV

Acteurs en actrices halen het interview nu aan om hun walging te uiten over de manier van werken. Jessica Chastain: "Aan alle mensen die van deze film houden; je kijkt naar een 19-jaarige

die wordt verkracht door een 48-jarige man. De regisseur heeft zijn aanpak gepland."

"Ik wil me schuldig, maar ik heb er geen spijt van", besluit Bertolucci nog in het interview.

► Vooraf kortfilm *Downside Up* ging over de tongen. © RV

Kort maar krachtig in Leuven

Tijdens de openingsavond van het Kortfilmfestival in Leuven gingen zaterdag vier Vlaamse kortfilms in wereldpremière.

Van de vier kortfilms ging achteraf vooral *Downside Up* van Peter Ghesquière over de tongen. Hij creëerde een wereld die alleen wordt bevolkt door mensen met down. Wanneer een koppel een kindje verwacht dat 'anders' is – dus zonder syndroom – staat het voor de keuze of ze het willen houden. Door de rollen om te draaien, wordt het worstelen met anders zijn plots erg concreet.

Ghesquière werkt alles origineel uit. Maar de kortfilm is ook moraliserend, met een roepende

foetus die mogelijk geboorteed wordt. Toch is *Downside Up* niet als politiek pamflet bedoeld, zei Ghesquière na afloop.

Vooraf werd ook erg uitgekeken naar *Perfect Darkness* van actrice Maaïke Neuville. Het liefdesverhaal is in een shot gefilmd op Kreta tijdens de zonsopgang. Neuville verklaarde dat ze alvast denkt aan een derde kortfilm.

Verder stelde Wim Reygaert zijn bevriendende film *Never-landing* voor en Lars Damoiseaux kwam met *Patient Zero* naar Leuven.

Het festival loopt nog tot 10 december in het STUK. (RB)

© WOUTER VAN VOOREN

Wat zijn dat voor vragen

Cult. vraagt iemand een hele week lang naar zijn of haar voorkeuren, gewoontes en bizarre trekjes. Deze week: acteur en stemmenartiest Guga Baúl (30), die met *Radio Guga Inteam* momenteel de imitatie van de theaters opzoekt. Vandaag: de introductie.

GUGA BAÚL (30)

'Doorzakken met Jan Mulder'

Was u of bent u lid van een culturele vereniging?
De welke?
"Ik ben alleen nog maar lid geweest van sportverenigingen: voetbal, tennis, judo. Dus als je dat onder de brede noemer cultuur rekent, wel."

Wat is uw vroegste culturele herinnering?

"Mijn ouders namen me vaak mee naar het voetbal, maar zelden naar het theater of de cinema. De eerste film die ik op groot scherm heb gezien was *The Lion King*, en dat was met vrienden."

Als geld geen bezwaar was: welk kunstwerk zou u dan in uw woonkamer willen zien staan/liggen/hangen?

"Ik ben niet erg bezig met kunst. Niet dat ik katholiek ben, maar ik zou het wel cool vinden om een gigantisch Lam Gods in de woonkamer te hebben. Dan heb ik ook een grotere nodig, maar goed, geld was geen probleem dus kan ik me dat permitteren. (lacht)

"Misschien zou ik nog eerder gaan voor een Escher. Daar kun je naar blijven kijken. 'Hoe loopt dat nu?' Een beetje tarten met de werkelijkheid."

In welke cultuurstad

dwaalt u het liefste rond? En wat bezoekt u daar altijd?

"Parijs. Ik loop graag rond op Père-Lachaise of in Montmartre. De grote musea zijn me dan weer minder bekend. Ik bezoek er de clichédingen, maar zou het ook altijd proberen te combineren met sport. Een wedstrijd van Roland Garros, bijvoorbeeld."

Met welk cultureel verschijning zou u wel eens de nacht willen doorbrengen?

"Met Jan Mulder wil ik wel een avond doorzakken aan de toeg. Voor mij is hij een fenomeen, al weet ik niet of ik hem een cultureel fenomeen zou noemen. Het zal er hoe dan ook over voetbal gaan."

Wat zou u worden toen u tien jaar was?

"Kinesist, omdat ik altijd al gefascineerd was door het menselijk lichaam. Ik was toen vaak buiten strijd door het voetbal, misschien was het daaruit ontstaan."

"In het middelbaar heb ik Latijn-wiskunde gestudeerd, om een basis te hebben waaruit anatomie makkelijker te leren is. Maar uiteindelijk heb ik er niets mee gedaan." (RB)

Radio Guga Inteam, nog tot 28/01 op tournee. Meer info gugabaúl.be